[1]याचन्-न्ती, [A]याचमानः, इत्यादिकानि सर्वाण्यपि रूपाणि भौवादिककासतिवत् (188) ज्ञेयानि । [2]याचथुः, याचित्रिमम्, [3]याच्ञा, [4]अयाची, [5]याच्यम्, [6]याचितम्-याचितकम्, याचा, इतीमानि रूपाणि धातोरस्माद्भवन्तीति विशेषः ।

(1345) "यु मिश्रणे" (II-अदादिः-1033. सक. सेट्. पर.)

'—अमिश्रणे च' इत्यपि क्वचित् पाठः ।

'यावयेत जुगुप्सायाम्, मिश्रणे यौति, बन्धने ।

युनाति च युनीते च—.....॥' (श्लो. 24) इति देवः ।

यावकः-विका, यावकः-विका, [7]यियविषकः-युयूषकः-षिका, [8]योयूयकः-यिका ;

---

1. 'अकथितं च' (1-4-51) इत्यत्र भाष्ये 'दुहियाचिरुधि—' (व्याघ्रभूतिकारिका. 1-4-51) परिगणनात् द्विकर्मकत्वम् । धातोरस्य उभयपदित्वात् शता, शानच्चेति ज्ञेयम् ।

2. 'द्वितोऽथुच्' (3-3-89) इति भावेऽथुच्प्रत्ययः । क्षीरस्वाम्यादयः धातुममुं ड्वितं पठित्वा 'ड्वितः क्त्रिः' (3-3-88) इति क्त्रिप्रत्यये, 'क्त्रेर्मम्नित्यम्' (4-4-20) इति मप्प्रत्यये याचित्रिमम् इति रूपं साधयन्ति । "केचित् ड्वितं पठन्ति—तदपि प्रमाणम् ।" इति धातुवृत्तिरिहानुसन्धेया ।

3. 'यजयाच—' (3-3-90) इत्यादिना भावे नङ्प्रत्ययः । 'नेड् वशि' (7-2-8) इतीण्निषेधः । 'स्तोः श्चुना—' (8-4-40) इति श्चुत्वम् । स्त्रीलिङ्गत्वं स्वभावात् ।

4. 'याचृञ्याहृसंव्याहृव्रजवदवसां प्रतिषिद्धानाम्' (ग. सू. 3-1-134) इति णिनिप्रत्ययः । प्रतिषिद्धानाम्=नञ्पूर्वाणामित्यर्थः । अयाची=यः सर्वात्मना याचनं विनैव देहयात्रां करोति स एवमुच्यते ।

5. ण्यति, 'यजयाचरुचप्रवचर्चश्च' (7-3-66) इति कुत्वनिषेधः । 'निष्ठायामनिटः कुत्ववचनात्' (वा. 7-3-52) इति वार्तिकानुसरणे तु निष्ठायामस्य धातोः सेट्त्वात् कुत्वमेव न प्रवर्तते । यथोत्तरं मुनीनां प्रामाण्यात् वार्तिकानुसरणमेव युक्तम् ।

6. निष्ठायामेवं रूपम् । निष्ठान्तात् 'अपमित्ययाचिताभ्यां कक्कनौ' (4-4-21) इति निर्वृत्तार्थे तृतीयान्तात् यथासम्भवं कन्प्रत्यये याचितकम्=याचितेन निर्वृत्तम् इति ।

7. 'इमांस्तु सेटः प्रवदन्ति तद्विदः ।..... तथोर्णोतिमथो युणुक्ष्णवः ।' (भाष्ये-7-2-10) इति व्याघ्रभूतिकारिकायामुपात्तत्वादस्य सेट्त्वम् । सन्नन्ते तु, 'सनीवन्तर्धभ्रस्जदम्भुश्रिस्वृयूर्णुभर—' (7-2-49) इति इड्विकल्पः । इट्पक्षे, 'ओः पुयण्ज्यपरे' (7-4-80) इत्यभ्यासस्येकारः । इडभावपक्षे झलादित्वात् सनः किरत्वे, 'अज्झनगमां सनि' (6-4-16) इति दीर्घः । एवं सन्नन्ते सर्वत्र रूपद्वयं बोध्यम् ।

8. यङन्ते सर्वत्रोत्तरखण्डे, 'अकृत्सार्वधातुकयोः—' (7-4-25) इति दीर्घः । पूर्वखण्डे गुणः ।

A. 'सोऽपृच्छत् लक्ष्मणं सीतां याचमानः शिवं सुरान् ।' भ. का. 6-8.